

Διαγώνισμα στην Νέα Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία

Τάξη : Γ΄ Λυκείου

Διάρκεια : 3 ώρες

Επιμέλεια θεμάτων : Μητσοπούλου Δήμητρα, Νικολακέα Νίνα

Ημερομηνία : 07/02/2026

Κείμενο 1

Οικογένεια σε κρίση

Το ακόλουθο κείμενο προέρχεται από το βιβλίο του ιστορικού, ομότιμου καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών, Αντώνη Λιάκου, Ο ελληνικός 20ός αιώνας, Αθήνα: Πόλις, 2019, σ. 613-614.

Το 2009 η ταινία *Κυνόδοντας* του Γιώργου Λάνθιμου τάραξε τα νερά του ελληνικού κινηματογράφου και προκάλεσε ουρές έξω από τις κινηματογραφικές αίθουσες. Υπόθεση, η περικλειστη ελληνική οικογένεια των προαστίων. Μια αλληγορία που δεν απείχε από την πραγματικότητα, από τη σύγχρονη ελληνική οικογενειακή ετεροτοπία.¹ Ένας τεχνητός κόσμος για τα παιδιά και τους εφήβους που χτίστηκε στα χρόνια της ευημερίας. Αφοσιωμένοι γονείς, περικλειστα ιδιωτικά σχολεία, ασφυκτικά δεσμευμένος χρόνος ανάμεσα σε φροντιστήρια, αγγλικά, γαλλικά, χορό, μουσικά και σπορ, περιφρουρημένες εκδρομές με το οικογενειακό αυτοκίνητο, οχυρωμένες διακοπές ανάμεσα σε άλλες περικλειστες οικογένειες. [...] Η οικογένεια αποτέλεσε το κατεξοχήν θέμα του ελληνικού κινηματογράφου. Η οικογένεια που έπαιξε βασικό ρόλο στη μετάβαση από την αγροτική κοινωνία στην κοινωνία των πόλεων στην Ελλάδα, που φρόντισε κατά προτεραιότητα την εκπαίδευση των παιδιών της, την υγεία τους, ακόμη και τα στραβά τους δοντάκια, που είχε ενσωματώσει όλες τις παιδαγωγικές θεωρίες αντιαυταρχισμού, που τακτοποιεί ακόμη και τις σεξουαλικές επιθυμίες των εφήβων, αρκεί να

¹ετεροτοπία = ο τόπος του άλλου, του διαφορετικού.

ανταποκρίνονται στις νόρμες ετεροκανονικότητας,² που επιτηρεί και ελέγχει διά της ανοχής, αυτή η υπερπροστατευτική μειλίχια οικογένεια θεωρούνταν πλέον από τον ελληνικό κινηματογράφο ότι αποτυπώνει όλες τις αντιφάσεις και τα άγχη αυτής της εποχής, περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο θέμα.

Μια σειρά από ταινίες [...] αποτυπώνουν την κρίση της οικογένειας σε διαφορετικά κοινωνικά στρώματα. Μετατρέπουν την οικογένεια σε έναν πολιτισμικό τόπο όπου «τά έν οίκω μή έν δήμω» μεταστρέφονται σε «έν δήμω τά έν οίκω». Ένας πολιτισμικός τόπος περιλαμβάνει όσα λέει ρητά και όσα υπονοεί. Είναι ένα σύνολο σχέσεων: τα χρόνια συγκατοίκησης των παιδιών με τους γονείς που επιμηκύνονται από τις σπουδές, από την ανεργία, από την αδυναμία των νέων να θρέψουν τον εαυτό τους από την εργασία τους, από τη γήρανση του πληθυσμού που δημιουργεί νέες συμβιώσεις διαφορετικών γενεών ηλικιωμένων, από τις εξαρτήσεις από το οικογενειακό περιβάλλον που αντισταθμίζουν την εργασιακή επισφάλεια,³ από την επιστροφή στο σπίτι μετά το διαζύγιο, από τη συμβίωση με τον σύντροφο της μάνας ή του πατέρα κ.ά. Ο νέος ελληνικός κινηματογράφος μιλά για την ενδοοικογενειακή υπαινικτική, λεκτική και φυσική βία. Η οικογένεια μετατρέπεται σε μια μικρογραφία των κοινωνικών προβλημάτων της ελληνικής κοινωνίας, σε ένα κομπρεσέρ έντασης, δυσανεξίας και δυσαρέσκειας.

Κείμενο 2

Το ακόλουθο κείμενο είναι απόσπασμα από τη συνέντευξη που παραχώρησε ο διάσημος Ιταλός τενόρος Αντρέα Μποτσέλι στον Κοσμά Βίδο για λογαριασμό του περιοδικού ΒΗΜΑgazino, τεύχος 258, 24/07/2022.

Ο Αντρέα Μποτσέλι σταδιοδρομεί στις μεγαλύτερες αίθουσες συναυλιών και στα στούντιο ηχογραφήσεων, ερμηνεύοντας προγράμματα με άριες από όπερες, με παραδοσιακά ιταλικά τραγούδια αλλά και με τραγούδια από μιούζικαλ και ποπ επιτυχίες δίπλα στους διασημότερους συναδέλφους του. Ο τενόρος από την Τοσκάνη εξακολουθεί και σήμερα, στα 64 χρόνια του, να διαγράφει λαμπρή καριέρα,

²ετεροκανονικότητα = η αντίληψη ότι υπάρχουν δύο βιολογικά φύλα (άνδρας, γυναίκα) με διακριτούς φυσικούς ρόλους.

³επισφάλεια = αβεβαιότητα, ανασφάλεια.

επιβεβαιώνοντας με την ιστορία του και τη διαχρονική παρουσία του στη σκηνή πως «όνειρο απραγματοποίητο δεν υπάρχει». Τα λόγια αυτά στο στόμα του αποκτούν άλλο ειδικό βάρος, καθώς για να πραγματοποιήσει το όνειρό του χρειάστηκε να υπερβεί τον εαυτό του: Ο Αντρέα Μποτσέλι στα 12 χρόνια του, και ενώ αντιμετώπιζε ήδη μεγάλα προβλήματα με την όρασή του, έχασε εντελώς το φως του. Δεν έχασε όμως και το κουράγιο του, δεν απώλεσε τη δύναμη της ψυχής του. Προχώρησε με αποφασιστικότητα (μια λέξη που χρησιμοποιεί συχνά στην κουβέντα μας) μπροστά, έγινε σταρ, έκτησε μεγάλη περιουσία και έκανε οικογένεια, αποκτώντας από τους δύο γάμους του τρία παιδιά. «Προσπαθούσα πάντα να είμαι ένας σωστός πατέρας, ένας πατέρας στο μέτρο του δυνατού παρών», λέει τώρα, τονίζοντας πως όσο και αν η μεγάλη καριέρα ήταν πάντα ένας σημαντικός στόχος, ένα όνειρο ζωής που πραγματοποιήθηκε, «τα παιδιά μου ήταν και είναι η πρώτη προτεραιότητά μου και ο κύριος λόγος για τον οποίο ζω».

Όμως κάνετε ένα εξαιρετικά απαιτητικό επάγγελμα. Όταν πρέπει να επιλέξετε, η οικογένεια είναι πάντα η πρώτη επιλογή; Ακόμα και αν αυτό σημαίνει πως θα χάσετε μια πολύ συμφέρουσα επαγγελματική πρόταση;

«Πιστεύω πως με λίγη καλή οργάνωση μπορεί να βρεις τρόπο για να αφοσιωθείς στους αγαπημένους σου. Όπως συχνά λέω, δεν είναι ο χρόνος της παρουσίας μου στο σπίτι αυτό που έχει σημασία όσο η ποιότητα του χρόνου που περνάμε μαζί ως οικογένεια. Επέβαλα ένα μέγιστο χρονικό όριο απουσίας για τις συναυλίες μου. Έχω επίσης το προνόμιο να έχω δίπλα μου τη σύζυγό μου, η οποία είναι και η μάνατζερ μου. Και έχω πια και δύο παιδιά με τα οποία μπορώ να μοιράζομαι τη σκηνή».

Από τα παιδιά σας, ο γιος σας, ο Ματέο, ακολουθεί πλέον ξεκάθαρα τα βήματά σας και θεωρείται ένας πολλά υποσχόμενος νέος τραγουδιστής. Τι τον έχετε συμβουλεύσει;

«Όταν ο Ματέο εξέφρασε την επιθυμία να δοκιμαστεί στο επάγγελμα του καλλιτέχνη, τον προειδοποίησα για τις δυσκολίες, τις οποίες γνωρίζω πολύ καλά. Του εξήγησα πόσο περίπλοκο είναι το θέμα της showbiz.⁴ Όμως τελικά χαίρομαι για την επιλογή του, γιατί διαπιστώνω πως έχει βρει τον δρόμο του στη μουσική, εκφράζοντας τη δική του προσωπικότητα».

⁴showbiz = βιομηχανία του θεάματος.

Κείμενο 3

Τα οικογενειακά πορτραίτα του κυρίου Ντελ

Το ποίημα προέρχεται από την ποιητική συλλογή της Χλόης Κουτσουμπέλη «Οι ομοτράπεζοι της άλλης γης», εκδόσεις Γαβριηλίδης 2016.

Στην οικογένεια μου είμαστε όλοι πορτρέτα.

Ζούμε γαντζωμένοι από καρφιά.

Με πρόσωπα χλωμά και μάτια μαύρα

μαλλιά σε κότσο και παλαιομοδίτικα φουστάνια

σακάκια που μυρίζουν πράσινο σαπούνι.

Καθώς είμαστε κρεμασμένοι σε τοίχους

που χρειάζονται σοβάτισμα,

έξαφνα κάποιος ερωτεύεται

η κορνίζα του ραγίζει

και κυλάει στο πάτωμα.

Στον τοίχο εμφανίζεται τετράγωνος

ο λεκές της απουσίας.

Ύστερα από λίγο κάποιος τον ανασύρουν

τον αποκαθιστούν στην αρχική του θέση.

Μόνο τα μάτια του για λίγο αλλάζουν χρώμα.

Μπορεί όμως να' ναι κι απ' την υγρασία.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1

Να αναφέρεις με συντομία, σε 50-60 λέξεις, τα χαρακτηριστικά που αποδίδονται στην ελληνική οικογένεια στην πρώτη (1^η) παράγραφο του **Κειμένου 1** («Το 2009 η ταινία ... άλλο θέμα»).

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ 2

Ερώτημα 1^ο

Να αξιολογήσεις τη μορφή του τίτλου του **Κειμένου 1** καθώς και τη συνάφεια με το θέμα του (μονάδες 10) και τη θέση που παίρνει ο συγγραφέας απέναντι σε αυτό (μονάδες 5).

Μονάδες 15

Ερώτημα 2^ο

«Προσπαθούσα πάντα να είμαι ένας σωστός πατέρας, ένας πατέρας στο μέτρο του δυνατού παρών» **Κείμενο 2** (1^η παράγραφος): Να μετατρέψεις τον ευθύ σε πλάγιο λόγο. (μονάδες 4) Τι αλλάζει στο ύφος του λόγου μετά τη μετατροπή; (μονάδες 6)

Μονάδες 10

Ερώτημα 3^ο

α. Το **Κείμενο 2** ανήκει στο είδος της συνέντευξης. Να βρείτε τρία χαρακτηριστικά γνωρίσματα που το κατατάσσουν σε αυτό το είδος. (μονάδες 6)

β. «Είναι ένα σύνολο σχέσεων: τα χρόνια ... της μάνας ή του πατέρα κ.ά.» **Κείμενο 1** (2^η παράγραφος): Στο παραπάνω απόσπασμα υπάρχει ασύνδετο σχήμα. Να το εντοπίσεις. (μονάδες 2) Τι πετυχαίνει με τη χρήση του ο συγγραφέας; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3

Τι σημαίνει, κατά τη γνώμη σου, ο παραλληλισμός στο **Κείμενο 3** των προσώπων της οικογένειας με πορτραίτα για τα συναισθήματα που έτρεφαν και τις σχέσεις μεταξύ τους; Θα ήθελες να είσαι μέλος μιας τέτοιας οικογένειας; Να απαντήσεις με στοιχεία από το κείμενο (150-200 λέξεις).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4

«Μια σειρά από ταινίες [...] αποτυπώνουν την κρίση της οικογένειας σε διαφορετικά κοινωνικά στρώματα» **Κείμενο 1** (2^η παράγραφος). Αντλώντας πληροφορίες από το κείμενο και με βάση τις προσωπικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε τους παράγοντες

που ευθύνονται για την κρίση της ελληνικής οικογένειας στην εποχή μας. Εσύ προσωπικά τι θα έκανες για να συμβάλεις στη διαχείριση των ενδεχόμενων οικογενειακών προβλημάτων; Το κείμενό σας να έχει τη μορφή άρθρου που θα αναρτηθεί στο προσωπικό σας ιστολόγιο (350-400 λέξεις).

Μονάδες 30

ΑΚΑΔΗΜΟΣ